

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Inhoud en gegevensinvoer	2
2.1 Volume.....	2
2.2 Aanvulling en actualisering	3
2.3 Invoerdersgroepen.....	5
2.4 Invoerlijnen en projecten	5
2.5 Invoerdersdag	8
3. Publiekscatalogoog.....	9
3.1 Volume.....	9
3.2 Raadpleging	9
3.3 ODIS als authority-databank	11
3.4 Onderzoeksoutput.....	11
4. Ontwikkeling.....	12
4.1 ODIS-1.....	12
4.2 Herculesproject: ODIS-2	12
5. Coördinatie.....	15

1. Inleiding

Dit werkingsverslag van de ODIS-databank in het voorbije kalenderjaar geeft toelichting bij de belangrijkste resultaten van het apparaat en bij de evoluties inzake invoer en raadpleging.

Het zal de lezer niet verbazen dat de werking van ODIS in 2012 in belangrijke mate was afgestemd op de nieuwe technische omgeving die dankzij de impulsfinanciering van de Herculesstichting wordt opgebouwd. 2013 wordt beslist een cruciaal jaar voor de databank en het samenwerkingsverband. Met de nieuwe, meertalige en multicontextuele interfaces kan het apparaat een belangrijke doorstart nemen en resoluut een internationaal pad inslaan.

Maar in het voorbije jaar konden ook in de huidige omgeving belangrijke resultaten worden gerealiseerd. Hoewel geen nieuwe partners zijn toegetreden tot de ODIS-invoerdersgroep, werd het apparaat wel ingezet voor een groeiend aantal erfgoed- en onderzoeksprojecten. Hun doelstellingen en thematische insteek zijn erg verschillend, wat opnieuw de brede functionaliteiten van het apparaat bevestigt. De inhoud van de databank en van haar publiekscatalogoog namen duidelijk toe. Ook de kwaliteit en de consistentie van de reeksen werden verder versterkt.

Toch springen vooral de groeiende publieksbekendheid en het gebruik van het apparaat in het oog. Het aantal consultaties en bezoekers is t.o.v. 2011 meer dan verdrievoudigd, het aantal paginaweergaves bijna verdubbeld.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

ODIS-kerncijfers						
Jaar	Totaal volume	OPAC volume	Nieuwe records	Bezoeken	Unieke bezoekers	Pagina-weergaves
2008	123.540	52.041	3.673	23.531	11.781	109.902
2009	127.354	53.117	3.814	36.284	22.067	203.323
2010	143.308	60.204	15.954	32.854	15.942	257.406
2011	154.947	64.213	11.639	48.856	29.188	324.331
2012	164.754	68.574	9.807	151.190	106.507	619.928

Deze ontwikkelingen bevestigen het vertrouwen van de partners en medewerkers in de kracht en de meervoudige gebruiksmogelijkheden van de databank. Het wordt beslist een uitdaging om die dynamiek door een naadloze overgang naar de nieuwe omgeving verder te versterken en te verbreden.

2. Inhoud en gegevensinvoer

2.1 Volume

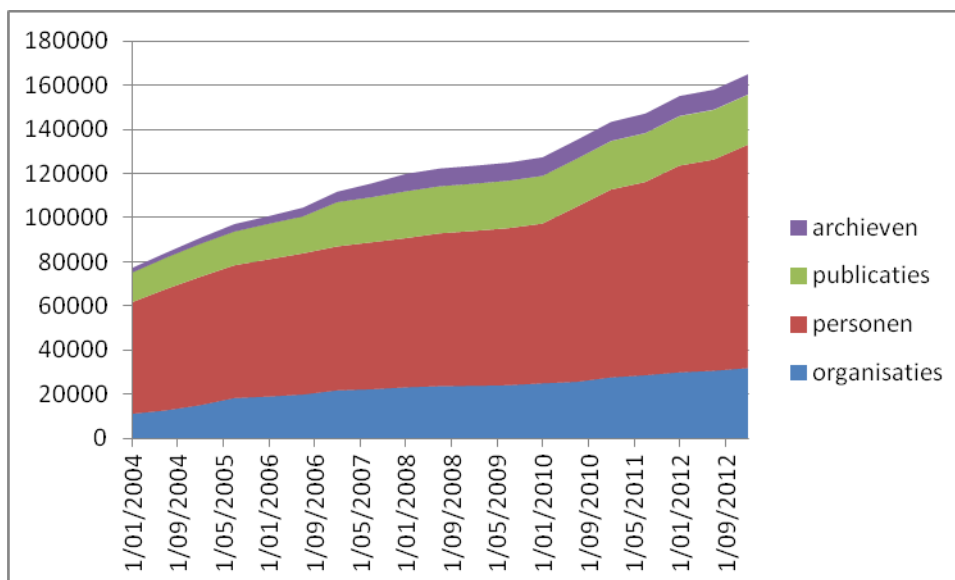
Op 1 januari 2013 bevatte ODIS 164.754 records, met name 31.831 organisatiesteekkaarten, 101.215 biografische records, 22.652 beschrijvingen van publicaties en 9.056 van archiefbestand(del)en.

In de volgende tabel wordt de evolutie van het volume van ODIS en van de vier hoofdrubrieken weergegeven.

Volume ODIS 2004-2013					
	Organisaties	Personen	Publicaties	Archieven	Totaal
1/01/2004	11.123	50.524	13.648	2.142	77.437
1/07/2004	12.688	54.992	14.399	2.248	84.327
3/01/2005	15.055	58.142	15.149	2.704	91.050
1/07/2005	18.286	60.159	15.436	3.386	97.267
1/01/2006	18.951	62.201	16.222	3.483	100.857
1/07/2006	19.879	63.952	16.859	3.979	104.669
1/01/2007	21.772	65.213	20.147	4.735	111.867
1/07/2007	22.266	66.595	20.504	6.204	115.569
1/01/2008	23.139	67.595	21.271	7.862	119.867
1/07/2008	23.690	69.230	21.398	8.007	122.325
1/01/2009	23.840	70.185	21.452	8.063	123.540
1/07/2009	24.106	71.163	21.519	8.156	124.944
1/01/2010	24.935	72.417	21.649	8.353	127.354
1/07/2010	25.635	79.311	21.778	8.458	135.182
1/01/2011	27.650	85.102	21.956	8.600	143.308
1/07/2011	28.612	87.556	22.143	8.754	147.065
1/01/2012	29.915	93.689	22.387	8.956	154.947
1/07/2012	30.661	95.683	22.492	8.979	157.815
1/01/2013	31.831	101.215	22.652	9.056	164.754

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Omgezet in een grafiek ziet die ontwikkeling er als volgt uit:

Er werden in 2012 **9.807 records toegevoegd in de databank**. In vergelijking met vorige jaren lag de volumegroei in 2012 dus iets lager. Indien men echter in rekening brengt dat in 2010-2011 diverse grote pakketten records werden ingeladen en de invoer in 2012 meer stuksgewijs verliep, is de toename van het volume toch belangrijk te noemen.

De partners doen aan gegevensinvoer in het kader van hun reguliere werking en d.m.v. van projecten. Met middelen van de vzw werden in 2012 3,5 mensmaanden jobstudent ingezet voor de systematische invoer en controle van gegevens. Later komen we nog uitgebreid terug op de belangrijkste invoerlijnen.

Nieuwe records in ODIS, 2008-2012					
	Organisaties	Personen	Publicaties	Archieven	Totaal
2008	701	2.590	181	201	3.673
2009	1.095	2.232	197	290	3.814
2010	2.715	12.685	307	247	15.954
2011	2.265	8.587	431	356	11.639
2012	1.916	7.526	265	100	9.807

2.2 Aanvulling en actualisering

22.327 steekkaarten (d.i. 13,5% van het volume) werden aangevuld of op één of andere wijze aangepast. Ook dit aantal geüpdatete records in 2012 is lager dan in 2010-2011. Toch blijft het cijfer indrukwekkend en illustreert het eens te meer de drukke werkzaamheden in het apparaat.

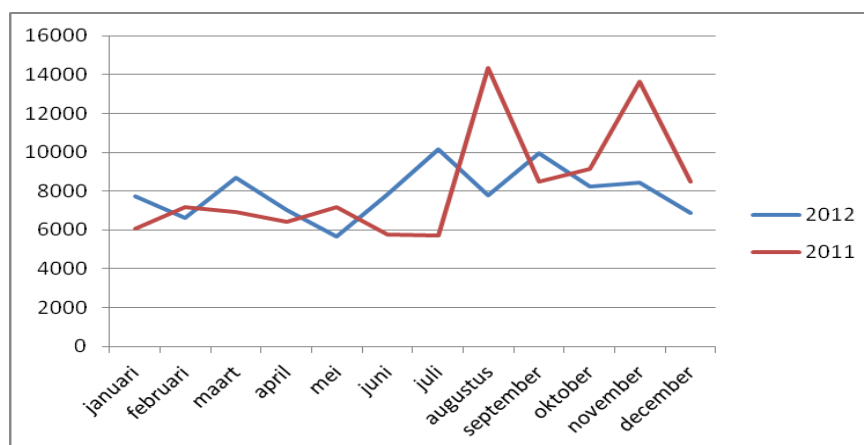
De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Geüpdatete records in ODIS, 2008-2012					
	Organisaties	Personen	Publicaties	Archieven	Totaal
2008	2.698	11.244	846	1.303	16.091
2009	4.552	9.976	678	1.016	16.222
2010	8.345	32.392	914	2.222	43.873
2011	8.466	20.618	1.282	1.395	31.761
2012	4.646	16.140	491	1.050	22.327

Het aantal **zoekoperaties in de invoerinterface** vormt een bijkomende indicatie van die drukte. Immers, vooraleer records worden aangepast of toegevoegd, worden ze opgezocht en/of controleert men de databank om dubbelen te vermijden. In 2012 bedroeg dat aantal *query's* 95.067, iets minder dan in 2011, maar nog steeds beduidend meer dan in 2010.

Invoerquery's in ODIS, 2007-2012	
Jaar	Query's
2008	53.867
2009	65.643
2010	84.783
2011	99.274
2012	95.067

Door het aantal zoekopdrachten in de invoerinterface uit te zetten over het hele jaar, wordt het duidelijk dat de **werkzaamheden in ODIS vrij constant verliepen**, met wel lichte uitschieters in maart, juli en september. In 2011 noteerden we pertinentere pieken in augustus en november, wat verband hield met het valideren van externe gegevensreeksen die toen werden ingeladen.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

2.3 Invoerdersgroepen

Begin 2013 telde ODIS 132 individuele invoerders, verdeeld over volgende invoerdersgroepen:

Invoerdersgroepen	Invoerders			
	1/2010	1/2011	1/2012	1/2013
ODIS	8	18	22	18
ADV N	9	10	11	10
ADV N-NISE	-	3	4	2
ADV N-Heldenhulde	-	-	2	2
CRKC	12	10	11	19
CVAa-VAi	3	3	5	1
CVAa COPL	-	-	-	3
AMVB	2	3	3	3
Liberaal Archief	7	7	7	7
Amsab-ISG	8	8	12	12
KADOC-Personen	33	35	38	24
KADOC-Organisaties	10	10	10	5
KADOC-Publicaties	6	11	6	6
KADOC-Archieven	10	10	10	11
Evadoc	1	1	2	2
Universiteitsarchief KU Leuven	6	9	9	7
Totaal	115	138	152	132

Deze weergave van de invoerdersgroepen is vanzelfsprekend een momentopname. Invoerdersgroepbeheerders kunnen aanhoudend identiteiten toekennen, wijzigen en verwijderen. De terugval van het aantal invoerders hangt samen met de oproep aan de beheerders om de *user-id*'s van niet langer actieve invoerders uit het systeem te verwijderen. Vooral in de KADOC-invoerdersgroepen werd fors ingegrepen. In 2012 werd in ODIS gegevensinvoer verricht door 65 personen. De andere helft van de invoerders maakt slechts sporadisch van de applicatie gebruik om inhoud toe te voegen of te wijzigen. We vermoeden dat ze hun *user-id* wel gebruiken om de volledige inhoud van de databank te consulteren.

2.4 Invoerlijnen en projecten

In dit onderdeel geven we toelichting bij de belangrijkste 'invoerlijnen' in ODIS tijdens het voorbije kalenderjaar. Deze projectmatige werkzaamheden in ODIS vormen slechts een deel (40-60%) van de volledige invoer in het apparaat.

- **Amsab-periodiekencatalogoog.** De conversie van deze zeer volumineuze en rijke gegevensreeksen (ongeveer 12.000 publicaties) werd voorbereid en zal begin 2013 worden uitgevoerd. De ODIS-steekkaarten zullen worden verbonden met de catalogusgegevens in Adlib. Op die manier wordt de interoperabiliteit van beide apparaten aanzienlijk versterkt.
- **Archievenoverzichten van ODIS-partners.** De erfgoedbewarende instellingen die deelnemen aan ODIS, houden in het apparaat hun collectieoverzicht up-to-date: Amsab-ISG, KADOC, Liberaal Archief, ADVN, Universiteitsarchief KU Leuven, AMVB, Aartsbisschoppelijk Archief Mechelen, Archief bisdom

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Brugge en Gent, ... Deze partners werden in 2012 bijzonder aangespoord om hun overzichten te actualiseren. Sommige partners (bv. Amsab-ISG en Liberaal Archief) hebben deze operatie al uitgevoerd, bij andere is ze in 2013 gepland. De beschrijvingen van archiefbestanden in ODIS kunnen door de invoerdersgroepen ook worden getoond in Archiefbank Vlaanderen. Eind 2012 was dit het geval voor 4.207 van de 9.056 ODIS-archiefsteekkaarten. Archiefbank telde eind 2011 8.136 archiefrecords.

- **Belgische Transportarbeidersbond.** De steekkaarten m.b.t. de BTB en over de personen die met deze centrale kunnen worden gelieerd, werden verder aangevuld en afgewerkt door Luc Peiren (Amsab-ISG).
- **Biografisch repertorium van de Vlaamse clerus en religieuzen, 1750-heden.** KADOC, CRKC en hun partners zetten deze invoerlijn verder, mede dankzij de inzet van goed opgeleide en ondersteunde vrijwilligers. In 2012 werd o.m. systematische invoer gerealiseerd aangaande de Vlaamse jezuiten en minderbroeders en over de priesters van het aartsbisdom Mechelen(-Brussel) en het bisdom Brugge. ODIS bevat momenteel 22.637 steekkaarten van personen die als 'priester' zijn gekenmerkt. In 2012 werden ook enkele biografische bestanden van vrouwelijke religieuze congregaties ingeladen, bv. de zusters Kindsheid Jesu. De in 2011 ingeladen biografische reeksen van de zusters Annuntiaten van Heverlee worden aangevuld door een vrijwilliger.
- **Biografische dataverzameling van actoren uit het Vlaams-nationalistische middenveld.** Deze gegevensreeksen kunnen worden beschouwd als een aanvulling op de NEVB. Ze omvatten zowel politici als bestuursleden van lokale verenigingen in heel Vlaanderen. Het merendeel van de steekkaarten betreft nog levende figuren.
- **BWP- en BSP-federaties.** Er werden door Amsab-ISG gegevensreeksen ingevoerd aangaande Ieper, Ronse en Aalst. De dataverzameling m.b.t. de federatie Brussel werd aangevat.
- **Databank architectuurarchieven CVAa en partners.** Het CVAa realiseert in ODIS een centraal register voor de sector van architectuur- en vormgevingsarchieven. Op de (voorlopig nog niet actieve) website www.architectuurarchieven.be komt in 2013 een catalogoog die toegang geeft tot deze dataverzameling van ca. 4.259 steekkaarten.
- **Evadoc.** Registratie van protestants-evangelische organisaties, personen, gemeenschappen (historisch en actueel) en hun erfgoed (Vlaamse Gemeenschap). Inmiddels bevat ODIS 620 records van organisaties, 122 records van personen en 131 records van archieven. Deze worden hoofdzakelijk door de archiefconsulent van Evadoc ingevoerd, af en toe bijgestaan door een jobstudent en een vrijwilliger.
- **Heldenhulde.** In het kader van een gepland project werden in ODIS 258 personen opgenomen wier graven voorzien zijn van een heldenhuldezerkje. Dit gebeurde aan de hand van een fotoalbum van deze graven, samengesteld door Bert Hendryckx en Griet Ryckeboer.
- **Historisch organogram en biografisch register van de KU Leuven.** Het Universiteitsarchief continueerde zijn inspanningen om binnen ODIS het historisch organogram van de universiteit te documenteren. Er werden verder veel biografische records van academisch personeel toegevoegd/aangevuld. Deze invoerlijn werd ook in 2012 versterkt door de inzet van een jobstudent t.l.v. de vzw ODIS (impulsfinanciering 2010). Het Universiteitsarchief KU Leuven beheert momenteel 1.049 biografische en 1.445 organisatie-records.

De ODIS-databank in 2012

Jaarverslag

- **Ingenieurs.** In het kader van het fundamenteel onderzoeksproject "Engineering a new World: een sociale geschiedenis van het Belgische ingenieursberoep in de negentiende eeuw" (KADOC/ASRO-KU Leuven) werden biografische gegevensreeksen aangelegd aangaande de alumni van de belangrijkste ingenieursscholen in België (1847-1890). De structuur van de gegevensverzameling laat een vlotte conversie naar ODIS toe. Er werd onderzocht hoe deze basisgegevens verder kunnen worden vervolledigd.
- **Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging.** Het inbrengen/verbinden van de artikels uit de laatste versie van dit naslagwerk in ODIS werd verder voorbereid door ODIS-medewerker Alexander Jocqué. De concordans werd afgewerkt. Er werden gesprekken gevoerd met Lannoo. De centralisatie van deze data zal toelaten om in ODIS een geactualiseerde editie voor te bereiden.
- **NISE:** "National Movements & Intermediary Structures in Europe" (o.m. Vlaamse Gemeenschap). Dit internationaal samenwerkingsverband over nationale bewegingen en structuren in Europa (ADV N & partners, Vlaamse Gemeenschap) ondersteunt de verdere ontwikkeling van ODIS. De partners werken o.m. aan een gezamenlijk periodiekenrepertorium en een thematische archievingids. In afwachting dat de nieuwe ODIS-databank operationeel wordt, werden al gegevensreeksen ingevoerd in het bestaande apparaat. In het kader van het NISE-netwerk bracht Tom Cobbaert op 7 november 2012 een presentatie van de ODIS-databank op het Digital Humanities Research Seminar van de National University of Ireland in Maynooth.
- **Politiek personeel.** ODIS bevat waardevolle biografische gegevensreeksen aangaande Belgische politici (Europa, België, Vlaanderen, provincies en gemeenten). Deze series zijn evenwel nog onvolledig (gepubliceerd) en vergen ook meer onderhoud. Met middelen van de vzw werden in 2012 jobstudenten (1,5 mensmaanden) ingezet om alvast de steekkaarten van de federale parlementsleden te valideren en aan te vullen. Dit gebeurde op basis van beschikbare naslagwerken. N.a.v. de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen actualiseerde een KADOC-vrijwilliger ook de gegevens van lokale/regionale CD&V-verkozenen en -mandatarissen.
- **Populaire muziekcultuur in Vlaams-Brabant, 19de-20ste eeuw.** Het studie- en publicatieproject "Toeters en bellen" werd in 2012 afgerond. De partners (ADV N, Amsab-ISG, KADOC-KU Leuven en Liberaal Archief) engageerden zich om de verzamelde gegevens verder in ODIS in te brengen. Er werden al belangrijke inspanningen geleverd. In KADOC werd een vrijwilliger belast met het verdiepen van de gegevensverzameling aangaande (historische) muziekverenigingen in Vlaanderen.
- **Religieuze gemeenschappen en hun erfgoed in Vlaanderen en Brussel.** CRKC, KADOC en hun partners verzamelen in ODIS gegevensreeksen over kerken, denominaties, religieuze gemeenschappen en instituten. Naast de gegevens over parochies, congregaties en orden, werd een bijzondere inspanning geleverd om steekkaarten aan te maken en te vervolledigen over niet-katholieke christelijke en andere religieuze gemeenschappen in Vlaanderen. We vermelden bv. het groeiend aantal steekkaarten over moskeeverenigingen (80). Een omvangrijk pakket records (233) over archieven van religieuze instituten die *in situ* worden bewaard, werd geactualiseerd.
- **Schoolarchieven.** Aansluitend bij een kortlopend project van KADOC met het DSKO van het bisdom Antwerpen, werden in 2012 verder gegevens ingevoerd aangaande katholieke scholen en de door hen bewaarde erfgoedcollecties.
- **Socialistische gemeenteraadsleden in België, 1895-.** Amsab-ISG vulde de series over deze politieke vertegenwoordigers verder aan.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

- **Stafkaart van het migrantenmiddenveld en zijn erfgoed in Vlaanderen, 1830-1990** (FWO-Max Wildiersfonds; Vlaamse Gemeenschap). De medewerkers verzamelen en valideren in ODIS basisgegevens over migrantenorganisaties in Vlaanderen/Brussel en hun bestuursleden en beschrijvingen van (documentaire) erfgoedcollecties die door hen worden bewaard. Momenteel bevat de databank 750 steekkaarten die uit dit project voortvloeien. Ca. 450 items zijn beschikbaar voor het brede publiek. Dit pakket is ook raadpleegbaar via www.migrantenerfgoed.be.
- **Subsidiariteit.** In het kader van het fundamenteel onderzoekproject "Grenservingen van de natiestaat: gesubsidieerde vrijheid en maatschappelijke evenwichten in België" (KADOC) worden in ODIS gegevens samengebracht aangaande personen en structuren die betrokken waren bij het maatschappelijk debat over de subsidiariteit en de gesubsidieerde vrijheid in België tijdens de negentiende eeuw. De betrokken bursaal gebruikt het apparaat ook intensief voor zijn heuristiek.
- **TIC Collaborative.** *An online database of International Congresses and Organisations, 1840-1913.* De Onderzoeksgroep 'Sociale Geschiedenis na 1750', UGent (Christophe Verbruggen) werkte nauw samen met ODIS bij de ontwikkeling van gegevensreeksen (internationale organisaties, congressen, ...) die vanuit een eigen apparaat in de vernieuwde ODIS zullen worden ingeladen. Op 23 november werd ODIS gedemonstreerd aan de (internationale) partners van dit project, m.n. Maastricht University, EHESS Paris en Amsab-ISG.
- **Transnational Encounters of Elites in 19th Century Europe.** Dit internationaal onderzoeksproject (KADOC & partners) beoogt o.m. dataverzameling en analyse van 'elitaire' netwerken in Europa tijdens de 19de eeuw, met bijzondere aandacht voor internationale congressen. Het apparaat werd gedemonstreerd op de studiedag "Le élites europees del XIX° secolo: Le élites diplomatiques europees", LUMSA Rome, 15 mei 2012.
- **Vlaams Geheugen van Brussel (AMVB).** De systematische invoer van biografische en organisatorische gegevens m.b.t. het Vlaamse middenveld in Brussel. Deze invoerdersgroep brengt ook gegevens in uit hun 'necrologisch register'.

2.5 Invoerdersdag

Deze jaarlijkse bijeenkomst vond plaats in Gent (Liberaal Archief) op vrijdag 15 juni en werd bijgewoond door een dertigtal ODIS-invoerders. De Technische Werkgroep heeft de structuur van deze manifestatie grondig hertekend. Na een kort welkomstwoord en een bondige presentatie van de jaarresultaten, werd ruimte gemaakt voor een **voorstelling van enkele invoerlijnen en projecten** die van het apparaat gebruik maken. Dit jaar kwamen aan bod: Luc Boeva (NISE), Karim Ettourki (Stafkaart van het migrantenmiddenveld en zijn erfgoed), Marc Nelissen (Universiteitsarchief KU Leuven), Annelies Nevejans (architectuurarchieven) en Kristien Suenens (religieuze instituten). Nadien volgde een interactieve workshop waar de deelnemers zich konden vertrouwd maken met de **nieuwe ODIS-invoerinterface**. De bijeenkomst werd afgesloten met een receptie.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

3. Publiekscatalogoog

3.1 Volume

De ontwikkeling van het OPAC-volume kan uit volgende tabel worden afgelezen.

Volume publiekscatalogoog ODIS, 2008-2012							
	Organi- saties	Personen	Publicaties	Archieven	Totaal OPAC	Totaal database	% in OPAC
1/1/2008	3.021	25.753	15.261	6.630	50.665	119.867	42,3
1/1/2009	3.128	26.705	15.338	6.870	52.041	123.540	42,1
1/1/2010	3.397	27.189	15.445	7.086	53.117	127.354	41,7
1/1/2011	4.579	32.723	15.599	7.303	60.204	143.308	42,0
1/1/2012	5.589	35.425	15.702	7.497	64.213	154.947	41,4
1/1/2013	6.952	38.291	15.740	7.591	68.574	164.754	41,6

Het volume van de publiekscatalogoog van ODIS nam dus in 2012 toe met 4.361 records. Op 1 januari 2013 telde de ODIS-OPAC 68.574 steekkaarten. **41,6% van de inhoud van de databank is bijgevolg zichtbaar voor het brede publiek**, wat opnieuw een bevredigend resultaat kan worden genoemd. De verhoudingen tussen de rubrieken bleven nagenoeg dezelfde, hoewel toch mag worden gewezen op de grote inspanningen in 2012 voor de afwerking en publicatie van organisatiesteekkaarten. Dat blijkt echter een werk van lange adem. Aangezien diverse projecten (bv. stafkaart migrantenerfgoed, databank architectuurerfgoed, conversie Amsab-periodiekenrepertorium, ...) hun afronding naderen en de betrokken reeksen worden gepubliceerd, kan in 2013 een flinke toename van het OPAC-volume worden verwacht. Of de verhouding met het totale volume zal wijzigen hangt natuurlijk ook af van de gegevensinvoer.

3.2 Raadpleging

ODIS werd in 2012 liefst **151.190 keer geraadpleegd** door **106.507 unieke bezoekers**. Dat resulteerde in **619.928 paginaweergaves** of 4,1 pagina's per bezoek. De stijging van de consultatiecijfers die zich in 2011 al manifesteerde, heeft zich dus in 2012 fors doorgezet. **Het aantal consultaties en bezoekers is meer dan verdrievoudigd, het aantal paginaweergaves bijna verdubbeld**. Dit is beslist een zeer positieve evolutie en bevestigt ook de groeiende bekendheid van het apparaat.

Gebruik van de ODIS-website, 2008-2012				
	Bezoeken	Paginaweergaves	Aantal pagina's/bezoek	Unieke bezoekers
2008	23.531	109.902	4,7	11.781
2009	36.255	203.235	5,6	22.045
2010	32.832	257.168	7,8	15.930
2011	48.856	324.331	6,6	29.188
2012	151.190	619.928	4,1	106.507

Bijna 69% **van de consultaties** werd uitgevoerd door gebruikers die door het apparaat **als 'nieuw'** werden gemerkt (58% in 2011). Het overgrote deel van de raadplegers (90,3%) bevond zich in België. De bekendheid in Nederland (5%), Frankrijk (0,9%) en Duitsland (0,7%) neemt toe, maar blijft matig.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

ODIS noteerde in 2012 een **'bounce rate' van 3,96%**. Dat is ietwat het percentage van consultaties aan de website die niet konden worden uitgevoerd door technische storingen. Het apparaat was onbeschikbaar op zondag 29 april en tijdens de weekenddagen 22 en 23 september. Die pannes werden slechts laattijdig gedetecteerd maar konden gelukkig door de informaticus vlot worden opgelost. We stippen aan dat de overeenkomsten van de vzw met haar partners een maximale onbeschikbaarheid van 5% stipuleren.

Bronnen van de ODIS-consultaties							
	Rechtstreeks	%	Via andere website	%	Zoekmachines	%	Totaal
2009	10.725	29,5	4.566	12,6	20.964	57,8	36.255
2010	8.963	27,3	6.623	20,2	17.246	52,5	32.832
2011	9.535	19,5	6.613	13,5	32.708	66,9	48.856
2012	11.901	7,9	8.571	5,6	130.718	86,5	151.190

Wanneer we de bronnen bekijken waarlangs gebruikers ODIS-pagina's raadplegen, dan blijkt eerst en vooral dat in 2012 **het aantal consultaties toenam in alle categorieën**, zowel:

- *rechtstreeks*: dus via bookmarks of door het intikken van het webadres,
- via een verwijzing vanuit een *andere website*, als
- vanuit een zoekresultaat in een *internetzoekmachine*.

Hoewel het aandeel van de (1) rechtstreekse consultaties van de databank en van (2) deze die voortvloeien uit een verwijzing daalt, noteren we ook in deze categorieën hoge en groeiende aantallen.

De goede indexering van de ODIS-steekkaarten in Google heeft ertoe geleid dat het overgrote deel van de gebruikers de databankinhoud via deze of andere **internetzoekmachines** benadert. Het aandeel in het totaal aantal consultaties is tijdens de voorbije jaren toegenomen van 52,5 naar 86,5%.

Men zou deze tendens kunnen verbinden met het **dalend gemiddeld aantal pagina's dat bij een bezoek aan ODIS wordt geopend (4,1 in 2012)** en daaruit besluiten dat het benaderen van de ODIS-inhoud via Google tot een meer oppervlakkige raadpleging van de inhoud leidt. Toch stippen we aan dat elk uitvoerformaat een verwijzing bevat naar het zoekmenu van de ODIS-publiekscatalog. Daar noteerden we in 2012 42.482 query's. In 2011 waren dat 28.583 zoekvragen, in 2010 29.156. Tal van gebruikers gebruiken ook een zoekopdracht in Google om bij de startpagina/zoekomgeving van ODIS te belanden.

De **belangrijkste verwijzende websites** blijven die van Wikipedia (2.375), KADOC (1.979) en Archiefbank Vlaanderen (858).

Sinds augustus 2012 wordt ook een - nog bescheiden - pakket ODIS-steekkaarten aangeboden via het zoekapparaat **<http://limo.libis.be>**, wat alvast leidde tot 329 consultaties.

We vermelden ook graag dat 244 ODIS-consultaties het resultaat waren van een verwijzing op **Facebook**.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Vanzelfsprekend dragen ook de zoekomgevingen en verwijzingen die partners aanbrengen op hun (project)websites, verder bij tot het raadplegen van de databank. We vermelden hier in het bijzonder het apparaat van CVAa-VAi en de zoekbox op www.migrantenergoed.be.

3.3 ODIS als authority-databank

Zoals elk jaar, geven we hier ook enkele indicaties over het aantal verbindingen die naar ODIS werden gelegd vanuit andere systemen en catalogen. Van twee apparaten hebben we goede informatie, m.n. de bibliotheekcatalogoog Aleph en de archiefcatalogoog Scope.

ODIS-steekkaarten met een verbinding vanuit Aleph			
	Organisaties	Personen	Totaal
1/2010	27.956	13.356	41.312
1/2011	36.074	15.846	51.920
1/2012	39.055	16.388	55.443
1/2013	46.047	17.951	63.998

Verbindingen vanuit Scope naar archiefvormers in ODIS	
	Aantal
12/2009	1.337
12/2010	1.408
12/2011	1.458
12/2012	1.798

Verwijzingen vanuit Scope resulteerden in 437 bezoeken. Steekkaarten van ODIS worden eveneens gekoppeld aan de beschrijvingen van eenheden in het digitaal depot DigiTool. De afspraken met LIBISnet om de koppelingen tussen ODIS en hun catalogen verder te versterken, worden geoperationaliseerd in de ontwikkeling van de nieuwe interface ODIS-2 (zie 4.2).

De opname van de **Amsab-periodieken** in ODIS, gepland voor begin 2013 (12.000 records), zal de langverhoopte koppeling met de **Adlib-catalogoog** faciliteren.

De actorenlijst van de webdatabank **Erfgoedplus.be** bevat momenteel 1.574 items, waarvan 1.563 personen. 166 daarvan zijn gekoppeld aan een ODIS-record. In de nieuwe technische omgeving van dit apparaat (gepland voor 2013) zal die verbinding beter zichtbaar worden.

3.4 Onderzoeksooutput

Reeds in het vorige jaarverslag werd vermeld dat op 27 januari 2012 een **tussentijds wetenschappelijk verslag** werd overgemaakt aan de Herculesstichting. Het apparaat werd er voorgesteld, inclusief een overzicht van 27 projecten die tijdens de voorbije jaren structureel - dit is binnen de invoerdersgroepen - van het apparaat gebruik maakten: fundamentele (4) en toepassingsgerichte (9) studieprojecten, erfgoedprojecten (11) en internationale onderzoeksgroepen (3). De Herculesstichting vergde in januari 2013 geen tussentijds verslag. Een afsluitend rapport aangaande het investeringskrediet dient te worden overgemaakt bij het aflopen van de subsidieovereenkomst (19 april 2015).

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

We merken dat ODIS ook steeds nadrukkelijker wordt aangewend in de dienstverlening van de participerende instellingen aan onderzoekers en studenten. Een groeiend aantal informatievragen aan hun leeszaal en helpdesks vloeit voort uit een raadpleging van het apparaat. ODIS wordt daar ook meer en meer ingeschakeld bij het beantwoorden van informatievragen.

Verwijzingen naar de databank duiken ook steeds vaker op in proefschriften, eindverhandelingen en wetenschappelijke artikels. In 2012 werd, omwille van tijdsgebrek, wel geen nieuwe steekproef ondernomen naar die referenties.

4. Ontwikkeling

4.1 ODIS-1

In 2012 werden geen belangrijke technische ingrepen uitgevoerd in de operationele ODIS-databank of ODIS-1. Er werd wel getracht om de performantie van het apparaat te maximaliseren, i.h.b. wat betreft het actualiseren van de XML-laag en het genereren van HTML-uitvoerformaten. De nieuwe productieserver werd in gebruik genomen in april 2012.

4.2 Herculesproject: ODIS-2

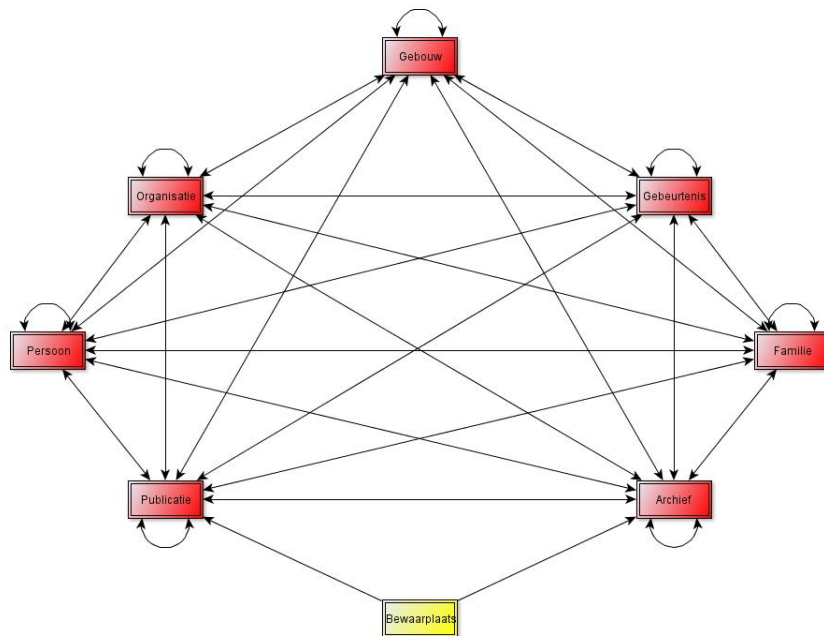
In het kader van de impulsfinanciering die de Herculesstichting, het Vlaams agentschap voor de financiering van middelzware en zware onderzoeksinfrastructuur, in 2008 toekende, wordt sinds 2009 een nieuwe ODIS-databank, ODIS-2, ontwikkeld. ODIS moet op die manier verder uitgroeien tot 'informatieknooppunt in een breed netwerk van gegevensverzamelingen, met meer en gebruiksvriendelijke onderzoeksondersteunende functies, en dit alles binnen een duurzame, eigentijdse technische omgeving'. In 2012 kwamen de werkzaamheden in een beslissende fase.

Op de eerste plaats werd gewerkt aan de uitbouw van de **in- en uitvoeromgeving** van het nieuwe apparaat. Dat zal zeven onderling verbonden hoofdmodules bevatten, voor het beschrijven van organisaties, personen, publicaties, archieven, families, gebeurtenissen en gebouwen (de laatste drie modules zijn in ODIS-1 niet aanwezig). Daarnaast wordt een ondersteunende module voor het registreren van bewaarplaatsen voorzien.

De opbouw van de modules is zoveel mogelijk gebaseerd op internationale standaarden¹. In 2012 werden achtereenvolgens de invoermodules voor bewaarplaatsen, gebouwen, gebeurtenissen, families en publicaties ontwikkeld en een eerste maal getest. Tevens werd de personenmodule voorzien van XML-uitvoerformaten.

¹ ISAAR(CPF) (International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families) voor organisaties, personen en families, ISBD (International Standard Bibliographic Description) voor publicaties, ISAD(G) (General International Standard Archival Description) voor archieven, de standaard van Docomomo (International Committee for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement) voor gebouwen en ISDIAH (International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings) voor bewaarplaatsen.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Entity-relationship-diagram (ERD) van de ODIS-2-databank.

De invoermodules voor organisaties, personen en archieven werden in 2012 intensief getest door de leden van de Technische Werkgroep (december 2011-februari 2012), door de deelnemers aan de Invoerdersdag (juni-november 2012) en door de NISE-invoerders (juli-oktober 2012). Deze testing leverde interessante feedback op en resulteerde in een aantal aanpassingen aan het prototype van de nieuwe databank.

In de loop van 2012 werd ook gefocust op de ontwikkeling of verdere uitbouw van diverse specifieke functionaliteiten:

- De **navigatiemogelijkheden** werden uitgebreid en aangepast aan de wensen van de invoerders.
- De **zoekfuncties** werden verder ontwikkeld. Meer bepaald werden de functies 'Full text zoeken' en 'Geavanceerd zoeken' geïmplementeerd. Het gebruik van bv. jokertekens en booleaanse operatoren werd voorzien.
- Het **invoerdersgroepbeheer** (dat onder meer gebruikt wordt om te bepalen welke invoerders schrijfrechten voor een bepaalde steekkaart hebben) werd uitgebouwd.
- De functie '**historiek**' werd ontwikkeld. Deze laat toe om een overzicht te krijgen van de werkzaamheden van de invoerders in de databank, niet enkel op steekkaartniveau, maar ook op veldgroepniveau.
- De grote tekstvelden werden voorzien van **lay-outopties**. Daartoe werd TinyMCE (een JavaScript-bibliotheek voor 'text editing') in de databank geïmplementeerd.

ODIS-2 is een apparaat met een **internationale oriëntatie**. De databank is dan ook *meertalig*: zij is zowel in het Nederlands als in het Engels beschikbaar en over ieder onderwerp kunnen zowel een Nederlandse als een Engelse steekkaart ingevuld worden. Beide steekkaarten delen slechts een

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

beperkt aantal 'authority data'. Verder is het apparaat *multicontextueel*: de specifiek op de Belgische/Vlaamse context gerichte ODIS-1-keuzelijsten (juridische vormen, eretekens, onderwijsniveaus, politieke functies, politieke organen, politieke bevoegdheden) en de geografische thesaurus werden aangevuld met termen uit andere contexten. In 2012 waren in het prototype reeds acht contexten beschikbaar: België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Het aantal taalomgevingen en contexten kan in de toekomst verder uitgebreid worden, afhankelijk van de noden en behoeften van de invoerdersgroepen.

De **nieuwe hard- en softwareomgeving** voor ODIS-2 werd in 2012 verder operationeel gemaakt. Dit gebeurde in samenwerking met de dienst ICTS van de KU Leuven. Op die manier kan een hoogwaardige en veilige opslag worden gegarandeerd. Er werd ook in beperkte mate een beroep gedaan op Oracle-consultancy. Hierbij een overzicht van de technische specificaties:

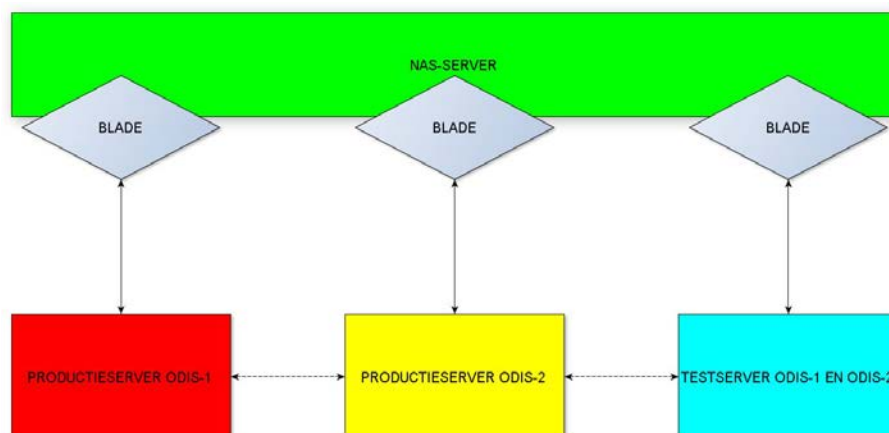
Hardware: drie servers

- BL460c with 2 Intel Xeon X5650 cpu's and 96GB RAM.
- 2 X 300GB internal disks in raid 1 (300GB usable).
- 10Gbit ethernet, 3 network interfaces.
- Storage: primary on 600GB SAS disks (1TB) and mirror on 2TB SATA disks.

Voor de dataopslag wordt dus gebruik gemaakt van een NAS-systeem (Network Attached Storage) van ICTS KU Leuven.

Software

- Windows Server 2008.
- Oracle 11g R2 (11.2.3.1) Enterprise Edition.
- Oracle Business Intelligence Enterprise Edition (OBI EE) 11g, inclusief Oracle Fusion Middleware MapViewer.

Schematische voorstelling van de serverconfiguratie.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Bepaalde ODIS-2-functionaliteiten die in 2013 hun beslag zullen krijgen, werden in 2012 reeds voorbereid:

- De **differentiatie van de invoeromgeving**: invoerders zullen in de toekomst bv. kunnen kiezen welke veldgroepen zij wensen te zien en in welke volgorde ('My ODIS'). Zo kunnen zij de databank optimaal afstemmen op hun functionele noden en behoeften.
- **Nieuwe, geavanceerde zoekfuncties en uitvoermogelijkheden**, zoals de mogelijkheid om gegevens naar Excel (.xls) te exporteren en GIS-tools, die een ruimtelijke analyse en representatie van zoekresultaten mogelijk maken. Hiervoor zal gebruik gemaakt worden van het softwarepakket Oracle Business Intelligence Enterprise Edition (OBI EE) 11g (inclusief Oracle Fusion Middleware MapViewer).
- De uitbouw van een '**central repository**', dat bv. gebruikt kan worden voor statistisch materiaal.
- De '**database linking**', die essentieel is voor de inschakeling van ODIS in systemen als LIAS en voor de koppeling met bv. Adlib, Aleph, DigiTool, scopeArchiv, ... In deze context is het belangrijk dat ODIS-2 beantwoordt aan het Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH).

Bij de inproductiestelling van ODIS-2, die voorzien is voor november 2013, zal de volledige inhoud van de ODIS-1-databank migreren naar het nieuwe apparaat. In 2012 werd deze **dataconversie** reeds voorbereid. Zo werden een aantal 'mapping tables' opgemaakt. Daarnaast werd ook van start gegaan met de **vormgeving** van de ODIS-2-website.

5. Coördinatie

In 2012 bleef de **Technische Werkgroep** als volgt samengesteld: Jeroen Buysse (Liberaal Archief), Sophie Gyselinck (ADV N), Peter Heyrman, Joris Colla en Luc Schokkaert (KADOC), Ganesh Venkatasubban (informaticus), Luc Peiren (Amsab-ISG).

Tijdelijk medewerker Alexander Jocqué (ADV N) nam tot maart deel aan de werkzaamheden.

De TW kwam **vier keer samen**, op 16 februari (Antwerpen), 31 mei (Leuven), 27 september (Gent) en 13 december (Antwerpen). De ontwikkeling van de nieuwe ODIS-databank stond telkens op de agenda. Verder werden de Algemene Vergadering en de Invoerdersdag voorbereid. Enkele conversie- en invoerdossiers werden besproken. De TW tracht ook alle invoerlijnen op te volgen.

De **ODIS-Invoerdersdag 2013** zal plaatsvinden op vrijdag 14 juni in de lokalen van ADV N (Antwerpen).

Om de medewerkers en vrijwilligers voor te bereiden op het werken met de nieuwe ODIS-interface zijn **vormingsmomenten** voor invoerders gepland op 10 september (Gent), 20 september (Leuven) en 27 september (Antwerpen).

De lancering van ODIS-2 vindt plaats in Brussel (Vlaams Parlement) op vrijdag 29 november 2013.

De ODIS-databank in 2012 Jaarverslag

Enkele lezingen en toelichtingen:

- Joris Colla, "De ODIS-databank. Een instrument voor de registratie van kerkelijke en religieuze archieven". *Studie- en ontmoetingsdag voor vrijwilligers in kerkelijke en religieuze archieven*, Mechelen, 9 juni 2012.
- Joris Colla, "Inventariseren van archief en documentatie: hoe begint u eraan?". *Contactdag Erfgoedplus.be*, Leuven, 4 december 2012.
- Peter Heyrman, "Building a common heuristic network". Forum for Archives and Research on Christian Democracy, Conference, Konrad Adenauer Stiftung, Bonn (Sankt Augustin), 9 May 2012.
- Peter Heyrman, "Presentazione Banca dati Odis - Encounters of European Elites in the 19th Century". Conferentie *European Élites in the 19th Century. The access to the decision-making: political, social and economic*, Rome, LUMSA-università, 15 mei 2012.

In 2012 verscheen ook een **artikel** over ODIS in het tijdschrift *LIBISzine*: "ODIS. Omdat context belangrijk is", *LIBISzine*, nr. 4 (december 2012), pp. 2-4.